

کتاب «اصول و قواعد استنباط ائمه (ع) از قرآن» منتشر شد

کتاب «اصول و قواعد استنباط ائمه (ع) از قرآن» اثر سید موسی صدرا است که در پژوهشکده اسلام تمدنی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تهیه و به همت نشر این پژوهشگاه در ۶۲۹ صفحه به چاپ رسید.

کتاب «اصول و قواعد استنباط ائمه (ع) از قرآن» اثر سید موسی صدرا است که در پژوهشکده اسلام تمدنی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تهیه و به همت نشر این پژوهشگاه در ۶۲۹ صفحه به چاپ رسید.

به گزارش خبرنگار مهر، کتاب «اصول و قواعد استنباط ائمه (ع) از قرآن» اثر سید موسی صدرا است که در پژوهشکده اسلام تمدنی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تهیه و به همت نشر این پژوهشگاه در ۶۲۹ صفحه به چاپ رسید.

چگونگی بهره گیری اهل بیت (ع) از قرآن کریم در بیان احکام شرعی از موضوعات مهم و درخور توجه در عرصه فقه پژوهی قرآنی است؛ زیرا چگونگی مواجهه آنان با قرآن می تواند روش الگو در عرصه تفقه و اجتهاد مبتنی بر قرآن باشد.

اثر پیش رو، به منظور ترسیم نقش کلیدی مرجعیت اهل بیت (ع) در ساحت اندیشه و عمل در فضای گفتمانی و جریان سازی جامعه اسلامی، با هدف استخراج اصول و قواعد استنباط ائمه (ع) از قرآن کریم به رشته تحریر درآمده است.

این اثر کوشیده است در مرحله نخست ثابت کند اهل بیت (ع) دست کم برای تفهیم دیگران یا افعال منکران، احکام شرعی را از قرآن استنباط و استکشاف می کردند. سپس به روش های استنباط ائمه (ع) (تطبیق، تعلیل و تفسیر) و قواعد به کار رفته در هر روش، با توجه به نمونه های متعدد پرداخته است.

فایده و اثری که از این کار یعنی کشف قواعد حاکم بر استنباط ائمه (ع) حاصل می شود، عبارت است از: غنا بخشی به قواعد فقه و استنباط از قرآن، دستیابی به روشی که می تواند برای دیگران درک و استنباط احکام شرعی از قرآن الگو باشد، بیرون آوردن قرآن از مهجوریت در عرصه تفقه، اصلاح به سازی نگاه و برداشت اهل سنت و نیز برخی شیعیان از میراث فکری و فرهنگی شیعه.

ساختار اثر

این اثر در دو بخش و شش فصل تألیف شده است؛ در بخش اول این کتاب که با عنوان «روش ها، اصول و قواعد استنباط ائمه (ع)» به رشته تحریر درآمده، ابتدا در فصل اول به «روش های استنباط ائمه (ع)» پرداخته شده و ضمن بیان سه روش تطبیق و تعلیل و تفسیر، گونه های استنباط ائمه (ع) (متعارف و نامتعارف) تبیین شده است.

نویسنده در فصل دوم که به «اصول استنباط ائمه (ع)» اختصاص یافته، پس از بیان اصول مربوط به قرآن (جامعیت تشریحی قرآن، چند بعدی بودن آیات، دلالت استقلالی آیات، نظارت متقابل آیات، تفسیری پذیری گوناگون آیات، تعبیر حکیمانانه آیات، و حجیت ظهور آیات) به اصول مربوط به امور دیگر (اعم از اعتبار حکم عقل، حجیت فهم عرف، اعتبار فی الجمله تاریخ) اشاره شده است.

نویسنده در سومین فصل از بخش اول که با عنوان «قواعد استنباط ائمه (ع)» نوشته شده، به سه قاعده کلی «اصولی»، «ادبی» و «ویژه» تأکید کرده و در مجموع ۳۱ قاعده را مورد بحث و بررسی قرار داده است.

در بخش دوم این کتاب، به نمونه های استقرارشده از سه روش استنباط ائمه (ع) از آیات یعنی روش های تطبیق، تعلیل و تفسیر پرداخته شده است.

در فصل اول این بخش، نمونه هایی از روش تطبیق در سه قالب قواعد اصولی، ثانوی و ویژه ذکر شده است که از جمله این قواعد می توان به قاعده حجیت سیاق، قاعده تکیه بر قرینه، قاعده مقابله به مثل، قاعده اضطرار، قاعده لاجرح، قاعده گستره مفهومی، قاعده واقعیت نگری، قاعده تکیه بر فرهنگ دینی اشاره کرد.

دومین فصل از بخش دوم، نمونه هایی در روش تعلیل در سه قالب قواعد اصولی، ادبی و ویژه را بیان کرده که برخی از آنها عبارتند از: قاعده قاعده تکیه بر اطلاق (اصاله الاطلاق)، قاعده حجیت ظهور، قاعده ظهور نهی در حرمت، قاعده تکیه بر درک عقلی،

قاعده ثانوی اکراه، «من» تبعیضی، «باء» سببیت، قاعده تفکیک از متن، اصالت تعبیر و سیره پیامبر، قاعده تاریخ نگری، قاعده جامع نگری قرآنی.

سومین و آخرین فصل از کتاب حاضر، به «نمونه هایی از روش تفسیر» می پردازد که در سه قالب روش تفسیر، ادبی و ویژه، قواعدی مانند قاعده امر عقیب حذر، قاعده تنقیح مناط و ظهور نهی در حرمت، قاعده، نسخ، قاعده حجیت دلالت التزامی، قاعده اضافه لامیه، قاعده تناسب، قاعده اصالت تعبیر، قاعده واقعیت نگری تشریح شده است.